SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 199. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 19, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 19-го ЖОВТНЯ 1988 Ч. 199. РІК XCV.

АНЧЕЙН влаштовує громадські віча

Нюарк, Н. Дж. — Український Крайовий Центр — Історично - Інформаційна Мережа АНЧЕЙН влаштовує громадські віча, темою яких є суд і відклик Івана Дем'янюка в Ізраїлі.

Віча відбудуться в таких громадах: Вотервліт — п'ятниця, 21-го жовтня ц.р., о год. 7-ій вечора в залі Українського Клюбу, 402 25-та вулиця; в Ютиці — субота, 22-го жовтня ц.р., о год. 6-ій вечора, в залі української католицької церкви, 6 Каттедж вулиця; Обирн — неділя, 23-го жовтня ц.р., о год. 12-ій в полудне, в залі Українського Народного Клюбу, 113 Каттедж вулиця; у Сиракюзах — неділя, 23-го жовтня ц.р., о год. 5-ій по полудні, в залі Українського Народного Дому, 1317 Вест Фаєт вулиця.

Монтреаль починає святкування Тисячоліття

Монтреаль, Кве. — Тут впродовж цілого тижня від 22-го до 29-го жовтня ц.р., заходами Комітету 1000-ліття Хрищення України та місцевого відділу Комітету Українців Канади, відбудуться ювілейні святкування.

В суботу, 22-го жовтня, відбудеться камерний концерт в залі Кльод Шампань, 200 Вінсент-д'Енді аве,. о год. 8-ій вечора з участю Богдана Чаплинського-тенора, Йоланди Гусарук-сопрана, Евгена Гусарука — скрипаля, Люби і Іринея Жуків — з фортепіяновим дуетом, і камерного ансамблю.

В неділю, 23-го жовтня, о год. 2-ій по полудні відбудеться похід з парку „Україна" до арени Поль Сове, 4000 Бобієн схід, в якому візьмуть участь всі церковні громади міста і околиць, школи, молодечі організації, громадські установи та всі складові організації КУК. Там таки о год. 3-ій по полудні відбудеться соборний Молебень, що його відправлять о. декан Іван Гаврилюк і о. протоієрей д-р Ігор Ю. Куташ. Після Молебня відбудеться духовний концерт в якому візьмуть участь оркестра „Трембіта", чоловічий хор „Україна", хор парафії св. Духа, жіночий хор „Україна", хор собору св. Софії, хор парафії Успіння Божої Матері, хор „Боян" і хор місійної округи Монтреаль-Ляшін.

Від понеділка, 24-го жовтня до суботи, 29-го жовтня, від год. 9-ої ранку до 10-ої вечора у Комплекс Ґій Фавро, 200 бул. Рене Лєвек захід, відбуватиметься мистецька виставка. А в суботу, 29-го жовтня, в готелі Шератон Сентер, 1201 вул. Рене Лєвек захід, відбудеться ювілейний бенкет, коктейл, о год. 6:30, вечеря о год. 7:15, а баль при звуках оркестри „Буря" о год. 10-ій вечора. На бенкет запрошені заступник губернатора Жіль Лямонтань, прем'єр-міністер Роберт Бурасса і посадник міста Жан Доре. Квитки вступу на камерний концерт по 15 і18 дол., а на ювілейний бенкет по 100 дол.

П. Рубан буде на святкуваннях українців в Сан Дієґо

Сан Дієґо, Каліф. (О.С.). — Відомий борець за людські й національні права Петро Рубан буде почесним гостем місцевих українців у святкуваннях 1000-ліття Хрищення України та відзначеннях листопадових роковин українцями Лос Анджелесу.

Свято у Сан Дієґо відбудеться в суботу, 29-го жовтня, під патронатом Громадського Комітету 1000-ліття у співпраці з українською православною громадою св. Покрови, як завершення відзначень Тисячоліття. Святкування Листопадових роковин у Лос Анджелесі відбудеться заходами Українського Культурного Осередку в неділю, 6-го листопада ц.р.

В обох містах плянуються зустрічі з місцевими засобами інформації.

ДОПОВІДІ В УІА

Ню Йорк. — Тут в приміщеннях Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-вулиця, доповідатиме Слава Геруляк про Історію української культури у п'ятниці, 21-го жовтня і 18-го листопада ц.р. Обидві доповіді виголосить доповідачка англійською мовою.

Шукачі пригод

П. Ткач (зліва) і О. Яськевич з Я. Кулиничем у редакції „Свободи".

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Коли до нашої редакції увійшли двоє молодих людей у широких ковбойських капелюхах, хотілося мимоволі заховатися десь в куточок, бо не відомо було чи у цих молодих осіб не має в кишенях великих револьверів, що так підходять до ковбойських капелюхів.

Але коли наші „ковбої" почали говорити по-українськи, а за ними увійшов відомий наш кінематограф і приятель редакторів Ярослав Кулинич та представив своїх молодих друзів — нам не залишилося нічого, як зробити з ними коротке інтерв'ю, щоб довідатися дещо, хто вони та що їх спонукало відвідати редакцію „Свободи".

Виявилося, що ці молодці це українці з Австралії, які тепер є гостями у родини Я. Кулинича і він припровадив їх до Укранїського Народного Союзу та до редакції.

Молоді „шукачі" пригод були вперше минулого літа на американському континенті на Ювілейній Пластовій Зустрічі в Канаді і так захопилися українським середовищем та товариством своїх однолітків, що в рік пізніше вернулися до нас. Тим разом вони не лише думали про товариське життя, яке так їм сподобалося, а хочуть просто залишитися тут і працювати.

Оба вони вже закінчили студії та працювали професійно в Австралії і жили в Мельбурні.

Нас дивує чому українська громада, яка у Мельбурні активна та велика, їм не вистачає, але вони запевняють, що тільки тут „українці чудові", що тільки тут так багато української молоді, що тільки тут є такі оселі, як ось Союзівка, де вони пережили прекрасне закінчення літа і тільки тут можна так гарно забавитися.

Отже, кинули працю, зібрали гроші і ось вони тут, з бажанням поселитися на постійно в ЗСА або Канаді.

Просимо їх розповісти дещо більше про себе і на

(Закінчення на стор. 3)

Східні Церкви матимуть збірку законів

Стемфорд, Конн. — Східні Католицькі Церкви незабаром дістануть перший раз в історії систематичну збірку законів їхнього права. Збирання і перегляд всіх законів, які збиралися через майже 2,000 років, і пристосування їх до сучасних вимог, було тяжким завданням, яке почалося в 1935 році, припинилося в часі Другого Ватиканського Собору і продовжилося 1972 року.

Покликано всіх членів Папської кодифікаційної комісії в числі 35 осіб на кінцеве пленарне засідання від 3-го до 15-го листопада 1988 року. В цій праці беруть участь шість східніх католицьких патріярхів — коптів, мелхитів, маронітів, сирійців, вірменів, халдейців, — як також Український Верховний Архиєпископ з патріяршими правами й інші єпископи, заступники від всіх Східніх Католицьких Церков, та п'ять кардиналів і прелатів від Папської курії.

Українська Церква матиме найбільше число представників: Блаженіший Патріярх Кардинал Мирослав Іван Любачівський, Митрополит Максим Германюк, Архиєпископ Мирослав Марусин, Єпископ Августин Горняк, як також Єпископ Йоакім Гербут з Югославії. Його Блаженство покликав Архимандрита д-ра Віктора Поспішила до Риму, як свого правного дорадника в часі засідання комісії.

Із ЗСА беруть також участь Митрополит Стефан Кочіско від Церкви візантійського обряду і Архиєпископ Франсіс Заєк від Маронітської Церкви.

ЮВІЛЕЙ ВІДДІЛУ УНС

Рочестер, Н. Й. — 367-ий Відділ Українського Народного Союзу „Запорізька Січ" відсвяткує свій 75-літній ювілей в суботу, 22-го жовтня ц.р. Святкування-бенкет відбудеться в залі св. Йосафата, 95 Стентон Лейн які розпічнуться о год. 6-ій вечора коктейлом і промовою головного предсідника д-ра Івана Флиса.

Протестують проти відсутности прапорів на Олімпіяді

Оттава. — Посол в канадському парляменті Андрій Вітер звернувся до уряду Канади з проханням надіслати формальний протест Совєтському Союзові з приводу порушення ним олімпійського статуту і основних прав людини, бо українці, естонці, литовці і латиші що брали участь в Олімпійських Ігрищах, були позбавлені права нести свої національні прапори. Вітер звернув увагу, що на Олімпіяду в Сеулі приїхали близько 100 українських змагунів, які змушені були як і в минулому виступати під прапором Москви. Совєтський уряд запевняє, що ці країни не можуть брати участи незалежно, бо це порушувало б олімпійський статут. Проте президент МОК заперечив це твердження, пояснивши, що згідно зі статутом кожний нарід чи залежна країна, яка створить свій власний олімпійський комітет, має право брати участь в Олімпійських Ігрищах.

У Філядельфії вшанують М. Лисяк

Філядельфія. — В суботу, 29-го жовтня ц.р., тут в залі Українського Освітньо-Культурного Центру, відбудеться вечір присвячений відзначенню понад 50-літньої театральної праці відомої акторки і співачки Марії Лисяк, який влаштовує своїй довголітній членці місцевий Відділ Об'єднання Жінок ОЧСУ.

У цьому вечорі-зустрічі виступлять, крім Марії Лисяк, її товариші по праці в українських театрах, визначні актори і акторки: Віра Левицька, Іванна Кононів, Володимир Шашаровський Ярослав Пінот-Рудакевич, Євген Курило та піяністка Лідія Бульба. Вечір відкриє та ним проводитиме голова відділу Люба Сілецька.

Появилася драма М. Ласовської-Крук „Володимир Великий"

Торонто. — Тут, цього року, вийшла друком історична драма на три дії письменниці Мирослави Ласовської-Крук „Володимир Великий". Редактором цієї книжки є Олекса Веретенченко; ілюстрації та мистецьке оформлення — Богдана Головацького; переклад цього твору на англійську мову — Анни Стефанюк-Троян.

М. Ласовська-Крук написала ще ряд творів, як „Віщування старого дуба" — драма, 1956 рік, „Льодолом" — драма, 1960 рік, „Поет і чорт" — драма, 1963 рік, „Під чорним небом" — повість, 1966 рік, та „Дзвінка молодість" — повість, 1982 рік. Авторка цих книжок є лавреатом трьох літературних нагород Фонду ім. Івана Франка у Чикаго.

Книжку цю, в ціні 25 американських дол. чи 30 канадських дол., можна набути, написавши на таку адресу Wolodymyr the Great Publishing Co., 2350 Hammond Rd., Mississauga, Ontario, Canada L5K 1T2.

ДОПОВІДЬ Д-РА Р. ШПОРЛЮКА

Ню Йорк. — Тут в суботу, 22-го жовтня ц.р., о год. 5-ій по полудні в будинку Наукового Товариства ім. Шевченка, 63 Четверта авеню, між 9 і 10 вулицями, відбудеться доповідь з циклю „Україна сьогодні" на тему „Процеси в сучасній Україні і роля діяспори". Доповідь виголосить Роман Шпорлюк, професор Мишиґенського університету.

„Процес погіршення стану совєтської економіки продовжується", — твердить Р. Ґейтс

Вашінґтон. — Заступник директора Сі-Ай-Ей Роберт Ґейтс виступив перед учасниками симпозіюму у справі контролі над озброєнням, що відбувся у Вашінґтоні у п'ятницю, 14-го жовтня. У своїй промові він схарактеризував становище, що склалося в СССР після більш як трирічного перебування при владі генерального секретаря Міхаїла Ґорбачова і його зусилля щодо проведення реформ, об'єднаних загальною назвою „перебудова".

На думку Р. Ґейтса, у Ґорбачова навряд чи щось вийде. „Після трьох років реформ, перебудови і безладдя процес безперервного погіршення стану совєтської економіки нітрохи не сповільнився і продовжується з попередньою швидкістю, — заявив він. — Дуже сумнівно, щоб Ґорбачову вдалося омолодити совєтську систему".

Говорячи про шанси Ґорбачова втриматися при владі в найближчий час, заступник директора Сі-Ай-Ей сказав, що, як йому здається, сам по собі плачевний стан совєтської економіки не є реальною загрозою для генерального секретаря. В той же час, додав він, становище Ґорбачова може похитнутися; якщо заворушення в країнах Східньої Европи досягнуть критичної точки або якщо, на думку більшости членів совєтського керівництва, міжнаціональні тертя всередині країни набудуть загрозливого характеру. Лише в тих випадках, зауважив Ґейтс, Ґорбачову буде загрожувати „реальна небезпека втратити свій пост".

Однією з ознак того, що генсек покищо не добився повноти влади всередині Політбюра, Р. Ґейтс вважає той факт, що Ґорбачову все ще не вдається „виштовхнути наверх" свого головного протеже — секретаря ЦК Ґеорґія Разумовського. На його думку, з 12 повноправних членів Політбюра всього троє чи четверо можуть вважатися „людьми Ґорбачова", на гарантовану підтримку яких генсек може розраховувати у будь-якій ситуації.

Характеризуючи економічну політику совєтського керівництва на нинішньому етапі, Р. Ґейтс назвав її „серією напівзаходів, які не обмежують основних принципів соціялістичного господарства з його системою централізованого пляновання".

Доповідач навів ряд статистичних даних, з яких випливає, що темпи приросту валового національного продукту в СССР не досягли у 1987 році навіть одного відсотка (проти 4 відсотків у 1986 році).

На думку Ґейтса, американська Адміністрація повинна зайняти щодо Ґорбачова „обережне становище". Він виступив проти розповсюдженої думки, що Захід повинен надати Ґорбачову допомогу такими засобами, як надання Совєтському Союзові великих кредитів. „Ми можемо аплодувати перебудові, але фінансувати її не треба", — заявив він і додав: „Чи Ґорбачов переможе, чи зазнає поразки, чи попросту виживе, в будь-якому випадку перед нами довге змагання і боротьба зі Совєтським Союзом".

Роберт Ґейтс, один з найбільш авторитетних аналітиків Сі-Ай-Ей, займає посаду заступника директора від 1986 року. Він має науковий ступінь доктора з історії Росії і СССР, але в Совєтському Союзі не був ні разу.

В АМЕРИЦІ

ОБИДВА КАНДИДАТИ на президента ЗСА, віцепрезидент Джордж Буш і губернатор Майкл Дукакіс категорично відмовились від тверджень, заступника міністра закордонних справ Ірану, що вони звертались за допомогою до Ірану у справі звільнення американських закладників у Ливані. Засоби масової інформації подали, що Гуссейн Шейкголеслям в Дубаї зробив таке твердження, не називаючи посередників, мовляв, „я не хочу бути вмішаним у виборчі ігри Америки".

В НЮ ЙОРКУ ПІСЛЯ десяток років великого і загального занедбання шкільної системи, як в програмі навчання, так і в приміщеннях, вирішено якось протидіяти. Першим кроком в цьому напрямку було встановлення нового завідуючою шкільною системою, а тепер до цього включено будування 25 нових будинків-шкільнихк приміщень.

ПРОТЕСТУЮЧИ ПРОТИ уведення модернізації включно з телевізрором, п'ять монахинь чину Кармеліток, які забарикадували себе у своєму монастирі Непорочної Діви з гори Кармель в повіті Морріставн у Ню Джерзі, відмовились вести в цій справі переговори з представниками Ватикану о. Кавіном Куліганом з Мілвокі. Їхня провідниця сестра Іван з Хреста заявила через решітку у манастирі, що „все чого ми хочемо це залишитись в нашому домі, як консервативні монахині Кармелітського чину, вірні Римо-Католицькій Церкві".

З ВИЯВЛЕННЯМ ЧИМРАЗ частіших доказів, що радіоактивні відпадки при виробництві ядерної зброї є дуже шкідливі і небезпечні для довколишніх жителів вирішено перепровадити ряд перевірок. Дослівно тисячі перевірок переходитимуть мешканці стейту Вашінґтон, які живуть в околиці Ганфорд Резервейшен де знаходиться фабрика, що виробляла плютоній для атомної бомби, якою знищено місто Наґасакі в Японії. Мешканці околиці твердять, що впродовж років часті випадки рідкісних хвороб пістряка, недоношення плоду серед жінок та інші роди хвороб були наслідками саме тих радіоактивних відпадків, що занечищували повітря, воду і землю в околиці.

ВЗДОВЖ АМЕРИКАНСЬКО-МЕХІКАНСЬКОЇ границі вбогі американські мешканці, щоби отримати лікарську, чи медичну допомогу, дуже часто переходять на мехіканський бік. Бо, як виявляється, в Мехіко цю допомогу можна отримати за невеликі гроші, а ліки в аптеках, які в Америці можна дістати тільки за рецептою, там продаються без рецепти, та коштують багато дешевше. Експерти здоров'я в Америці є огірчені, що американські громадяни мусять шукати лікарської допомоги в Мехіко.

У МІСЦЕВОСТІ СТ. КЛОД в стейті Міннесота на подвір'ї місцевого стейтового університету ст. Клод відбулися великі студентські заворушення впродовж п'ятниці та суботи минулого тижня. Майже 1,500 студентів брало участь в цих заворушеннях, кидаючи пляшками та кусниками дощок в поліцію, палячи університетські меблі та іншу обстановку. Все це закінчилося шістьма пораненими, та заарештуванням біля 50 студентів, а все це, як висловився Дім Молін, начальник місцевої поліції, „є наслідком великої кількости студентів разом з великою кількістю алькоголю".

РОЗПОЧАВСЯ ПЛЕНУМ ЦК КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ ЮҐОСЛАВІЇ

Београд, Югославія. — У понеділок, 17-го жовтня ц.р., тут розпочався давно плянований пленум Центрального Комітету Комуністичної партії Югославії, який розглядатиме важливі питання економіки, міжетнічних непорозумінь, політичної напруги між поодинокими республіками, можливість поширення політичної і економічної співпраці з країнами східнього і західнього блоків.

Головну вступну промову виголосив Стіп Сувар, який у колегіяльному керівництві державою виконує тепер функцію президента. Він однак не запропонував ані одної конкретної розв'язки гострих питань і тому західні політичні спостерігачі й аналітики відносин у Югославії прийшли до висновку, що його дні пораховані, і він може стати першою жертвою чистки, чи по комуністичному, „перебудови".

С. Сувар признався, що від часу закінчення Другої світової війни Югославія переживає найтяжчу економічну кризу, але промовчав, що інфляція в тій країні досягла уже 217 відсотків, заборгування у закордонній торгівлі перейшло цифру 20 більйонів голярів, а відсоток безробіття підноситься скорими темпами вгору, осягнувши у вересні цього року 10 відсотків. Він натомість довше зупинився над політичним непорозумінням між поодинокими національностевими групами в Югославії, зокрема між сербами і альбанцями, незадоволення словінців у провінції Косово, демонстраціями у провінції Воєводині, які спричинились до численних резиґнацій партійних і урядових осіб, що, очевидно, послабило партійну контролю і збільшило анархію в краю. Делеґати критикували сербського партійного лідера Слободана Мілосевіча, який своєю поведінкою і відсутністю дисципліни захитав політичний балянс своєю вимогою перебудови цілої партійної системи в республіці. Знову ж лідер альбанської більшости в Косово Азем Власі погрожував, що зміни можуть спричинитись до ускладнення відносин між республіканським і центральним комітетом компартії, а це у свою чергу спричиниться до послаблення дисципліни і чергової хвилі демонстрацій, страйків, заколотів тощо.

Загально сподіваються, що в Центральному Комітеті компартії і Політбюро наступлять поважніші зміни і пересунення. Кажуть, що принаймні шість членів із 23-членного Політбюра вже зголосили свою резиґнацію.

У СВІТІ

ЖИДІВСЬКА ЛІҐА Б'НАЙ-БРІТ розповсюдила в кінці минулого тижня інформацію, що колишній „нацистський злочинець" Болеслав Майковскіс, який жив в місцевості Мінеола на Лонг Айленді, „замів за собою сліди", зліквідував помешкання і, правдоподібно виїхав до Европи. Представники Ліґи закликають Департамент справедливости розпочати розшуки і судову справу проти нього. На думку представників згаданої Ліґи Майковскіс служив під час Другої світової війни у поліції в Латвії. Він займався доносами на цивільних осіб, яких пізніше нацисти розстрілювали. Директор Бюра спеціяльних розслідувань при Департаменті справедливости Ніл Шер підтвердив, що „колишній злочинець", якому минуло 84 роки, дійсно покинув територію ЗСА. Шер переконаний, що Майковскіс перебуває в Західній Німеччині.

В ГОНДУРАСІ НЕВІДОМІ злочинці застрелили вистрілом з кріса 63-річного американського підприємця Ліо Едварда Миллса. Дві години пізніше невідома жінка потелефонувала до двох урядових радіостанцій і заявила, що відповідальність за вбивство бере на себе маоїстська група, яка діє в Гондурасі під назвою „Командо 7-го квітня". Жінка крім того підкреслила, що Миллс був учасником вбивства гондураських селян і ворожо ставився до комуно-маоїстського руху. Державний департамент у Вашінґтоні зарядив слідство в цій справі, щоб виявити хто вбив Миллса і чи дійсно він був замішаний у якісь політичні справи.

МІНІСТЕР ЗДОРОВ'Я СССР Євгеній Чазов запропонував підвищити платню медичним робітникам. Крім того він підтримує ідею поширення медичної опіки над населенням і створення додаткових медичних пунктів у цілій країні. Він признався також до браку відповідних ліків, які треба конечно поповнити, якщо лікарі мають ефектовно боротися з різними хворобами і допомагати населенню. Чазов заявив, що державна система безплатного медичного забезпечення отримає незабаром додаткових 300 мільйонів карбованців дотацій з державної каси, але він також підтримує ідею створення приватних публічних клінік під контролею держави у яких населення платило б мінімальні винагороди лікарям і за лікування.

ЛІДЕРИ МАРОНІТСЬКОЇ християнської частини населення в Ливані не задоволені поведінкою амбасадора З'єднаних Стейтів Америки в тій країні Джана МекКарті, назначеного на цей пост в серпні цього року. Заступник міністра закордонних справ маронітського уряду Фарук Абіль Лямас заявив, що його міністерство розглядає МекКарті, як спеціяльного висланника Державного департаменту, бо він, наприклад, ще й досі не вручив своїх вірчих грамот ливанському урядові. Вашінґтон вияснює, що непорозуміння трапились тому, що ливанці не могли договоритись про справу створення нового уряду президентом якого тим разом мав стати маронітець, і фактично закордонні амбасади не знали до кого їм треба звертатись.

ЗАСТУПНИК МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ справ СССР Владімір Петровський заявив кореспондентові арабської газети „Аль-Кабас" в Кувайті, що відновлення дипломатичних зв'язків Совєтського Союзу з Ізраїлем повинно базуватись на реальній базі. А цією базою повинна стати міжнародна конференція з участю усіх зацікавлених проблемами на Близькому Сході держав. Петровський відмовився відповідати на запитання, яке буде відношення СССР до проголошення палестинської незалежної держави, покищо без території і за кордоном. „Такої держави немає і тому зайво говорити про відношення до неї", — заявив Петровський кореспондентові. Він закликав Савдійську Арабію до позитивного діялогу з СССР з чого, на його думку, багато скористає арабський світ.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Остання дебата президентських кандидатів

Слухаючи на телевізорі другу з черги дебату республіканського віцепрезидента Джорджа Буша й демократичного губернатора стейту Массачусетс Майкла Дукакіса, яка відбулася у минулий четвер, 13-го жовтня ц. р. у Лос Анджелесі, найприємніше було почути рішучу заяву Джорджа Буша, що це вже дебата остання і третьої такої вже не буде. Можливо, що правду мав пізніший коментатор, що ця друга дебата була цікавіша, бо заторкнено нею більше ділових справ, масу запитів, на які дискутуючі кандидати відповідали в часі одної і двох хвилин. Але нічого нового ця друга і, хвалити Господа, остання дебата не принесли. Буш наголошував найважливішу для Америки і всього світу проблему „миру через силу" і цитував навіть староримську мудрість „Хочеш миру — готуйся до війни". Дукакіс казав більш-менш таке: „Навіщо видавати більйони й більйони на щораз нову зброю, особливо на так звану зоряну війну (протиракетну оборону з використаннями сферичного обширу), коли в Америці є тисячі студентів, які не мають грошей на навчання, коли є десятки тисяч бездомних, коли хворі не можуть заплатити дорогого лікування?! „Це подобалося численній авдиторії і вона рясно опескувала Дукакіса, всупереч просьбі керівника цієї дебати, щоб стриматися від усяких виявів симпатії слухачів. Коли Дукакіс перший виголосив своє заключне слово — авдиторія нагородила його бурею оплесків. Але коли з черги таке заключне слово виголосив Джордж Буш, то він дістав ще численніші і ще сильніші оплески. Кожний з названих кандидатів буде твердити, що він „виграв". Насправді ця дебата, як і попередня, не матиме впливу на вислід виборів 8-го листопада ц. р., бо велика більшість громадян із правом голосування вирішила вже на кого голосуючий дасть свій голос.

У цій останній дебаті Майкл Дукакіс виявив знову свій хист промовця-діялектика, він показав себе знову самовпевненим і він знову говорив про те, що він, як президент, діятиме. Знову ж Буш виявив себе, як державний муж, з величезним досвідом і говорив менше про майбутність, а про осяги Уряду Роналда Реґена і його, як віцепрезидент, і про теперішній стан в Америці та в широкому світі. Він, як і президент Реґен, виявив знову оптимізм щодо дальшого розвитку і щодо збереження „миру і добробуту", що його вісім літ тому обіцяв народові Реґен — і дотримав своє слово.

Заповідаючи цю дебату телевізійний диктор звернув увагу, що вона більше потрібна Дукакісові, як Бушеві, бо всі опити різних опитових аґенцій і газет виявляють велику перевагу Буша, ото ж Дукакісові треба „наздігнати"Буша, доказавши, що він не тільки йому рівний, але кращий. Проте, як сказано, та остання дебата ледве чи змінить настрої і погляди людей, опитуваних перед дебатою. Для величезної більшости американських громадян менше значення має те, що діється в Нікараґуа, в Анґолі чи Афганістані, і навіть менше значення має розвиток американсько-совєтських відносин, коли за Ґорбачова прийшло вперше в історії не припинення, а знищення частини збройного арсеналу, — а найбільша турбота американських громадян — це саме збереження миру і збереження добробуту. І без уваги на прогнози економістів — оптимістичні чи песимістичні — ніхто не може заперечити, що тепер таки існує „мир і добробут", що безробіття зменшилося так, як не було цього за останніх 50 років, що люди набрали довір'я до майбутности і не дивляться на химерне коливання біржі, а купують, що кому подобається, „не ховаючи в панчосі" грошей. І це той найважливіший чинник, який матиме вплив на голосування 8-го листопада, чинник, який стоїть вище ідеологічно-політичних критерій. Джордж Буш, як і раніше, вказував на ліво-ліберальний світогляд Майкла Дукакіса. Але, наприклад, обидва вони погоджувалися щодо ваги зберігання здорової родини, як найнижчої клітини народу і кожний із них покликувався на трагедію в його родині, коли передчасно вмирала донька. Ідеологія — підстава реальної дії. Але маса громадян навіть не орієнтується в мозаїці існуючих в Америці партій та в принципових розбіжностях республіканського консерватизму і демократичного лібералізму. Маса громадян дивиться на те, скільки тепер заробляють люди, які ціни продуктів, який теперішній стан внутрішньої торгівлі і як виглядає суперництво крайової продукції з імпортованим крамом. І цей критерій правильний, бо це здоровий розум.

Степан Женецький

ВЧЕННЯ МАРКСА СПОВНЯЮТЬСЯ, АЛЕ... НАВІДВОРОТ!

Як відомо, комуністичні ватажки довгі роки нахваляються, що так, — як вони це називають „капіталістичні болячки", як наприклад, безробіття, інфляція, наркотики — цілком невідомі в комуністичному світі, — а це означає, що комуністична система краща, від західньої, демократичної. Але в наші часи наявно виявляється, що це не так! Насправді, комуністична система ніколи не була такою відпорною на ці соціяльні хвороби, як це досі доказувала брехлива передгорбачовська комуністична пропаганда. Західні економісти пишуть, що тепер панове, чи пак, товариші: Ґорбачов, Денг і компанія, найшлися у великих клопотах, що їхні, як вони їх називають „соціялістичні" країни стали хворіти (насправді, вони хворіють від самого початку їхнього існування — СЖ) на ті хвороби, які вони приписували вільним, чи як вони їх злобно називають, капіталістичним країнам.

„Комунізм пережене капіталізм" — твердив комуністичний пророк, Маркс. Виявляється, що комунізм справді переганяє капіталізм, але не в цей спосіб, як про це мріяв Маркс. Інфляція, — за твердженням комуністичних наукових економістів", — була просто неможливою, писали вони, а плянованих, значить комуністичних економіях — це є чисто капіталістична економічна слабість. Одначе, тепер виявляється, що інфляція в наші дні виносить менше як 4 відс. на Заході, але офіційно (так подають комуністичні головачі) 18 відс. в Мадярщині, 19 відс. у Китаї, біля 60 відс. у Польщі і 190 відс. у Югославії; але господині в цих країнах добре знають, що ці числа, що їх подає брехлива комуністична пропаґанда, не говорять правди, бо справжня інфляція там досягає значно вищих цифр. Також у московській комуністичній імперії інфляція постійно зростає і Ґорбачов не дає ради запобігти їй своєю перебудовою.

Як це загальновідомо, страйки заборонені в багатьох комуністичних країнах. Єгор Ліґачов, донедавна ватажок ч. 2 в московській правлячій кліці, недавно в одній своїй промові говорив, що „комунізм — це робітнича система — і це було б абсурдом виходити робітникам на страйк проти себе самих"... Абсурд, чи ні, — але страйки стали реальністю у комуністичних країнах. У Юґославії відбулося в останньому році 1,700 страйків. Страйкуючі вірмени були стримали всю роботу в Наґірному Карабаху цілими тижнями. Страйки були спричинили упадок уряду в Польщі в 1980 році; польський комуністичний уряд не має сили припинити діяльности незалежної юнії „Солідарність".

За вченням „великого" Леніна (цікаво, що в москалів все „велике": „великий Ленін, „велика" цар-пушка, „великий" колокол-дзвін і т. д. — СЖ) капіталізм є засуджений на застій, в той час, як комунізм нечувано жене вперед в економічних перегонах... Насправді, економія у вільних країнах постійно розвивається, а в комуністичних країнах клигає у застої. Навіть у комуністичному Китаї великий зріст розвитку економії, що був позначився зразу після переходу на вільний ринок, почав сповільнюватися. Совєтські статистики почали перевірювати правдивий стан совєтської економіки за останні роки владування попереднього найвищого кремлівського ватажка, Брежнєва. Совєтські економісти також ствердили, що рівнож за владування Міхаїла Ґорбачова, хоч як він горлає про перебудову, що совєтська економіка не то, що не зростає, а навпаки є замітний її спад.

Безробіття все ще є головним недомаганням вільного світу. Але й тут, також комунізм його наздоганяє. Тепер на Заході безробіття постійно зменшується, — а на Сході, тобто в комуністичних країнах — постійно зростає. Комуністичні проводирі довго заперечували існування безробіття у їхніх країнах (насправді були проголосили його нелеґальним). Одначе проблема безробіття у комуністичних країнах завелика, щоб її заховати в Китаї, Мадярщині і в московській комуністичній тюрмі народів. В Югославії є під сучасну пору 15 відс. безробіття, отже подвійно стільки, що на Заході.

Крім економіки, виринають на яв ще інші некомуністичні „правди" в комуністичних країнах, що якби про них дізнався Маркс і Ленін, то оберталися би у своїх гробах. Старі кличі про „соціялістичний інтернаціоналізм" і „капіталістичний націоналізм" звучать досить смішно тепер, коли половина (Західньої) Европи прямує до нового об'єднання, а в той час в комуністичній половині Европи, вірмени виступають проти азербайджанців, в Україні голосно домагаються українізації шкільництва, а тихо мріють про визволення з-під московського панування), балтицькі народи демонструють проти Москви і домагаються повного самоврядування та виходу росіян із їхніх країн, мадяри ворогують проти румунів, серби проти албанців і проти монтенеґровців, а в Азії китайці проти в'єтнамців.

А як представляється справа перебудови, тобто реформ у комуністичних країнах. Виявляється, що ці реформи, (що їх покищо лиш обіцяє Ґорбачов), приносять з собою тільки клопоти комуністичним країнам. У сателітніх країнах говорять: „чим більше в Москві говорять про реформи — тим більші ми маємо клопоти". В наслідок розмов про ті реформи, найбільше діткнені комуністичні країни страйками інфляцією та іншими „недугами" західнього світу. Це бачимо в Югославії, Польщі, Мадярщині, Китаї і в самій комуністичній тюрмі народів, які надалі відійшли від марксо-ленінської правовірности. „Ах!" — сердяться протиреформісти від Београду до Східнього Берліну — глядіть який заколот спричинили нові ідеї", тобто перебудова та демократія: на це відповідають реформатори: „Це не ми створили цю метушню. Це створили такі люди, як ви. Все, що сталося, так це те, що ми більше не вдаємо, як це ви досі робили, що мовляв, ніяких клопотів немає".

Та насправді, рефоматори говорять тільки півправди. Так, закривання правди консерватистами (сталіністами) було величезне: прикривали скандали, брехали про зріст економіки, не доцінювали національностевих незадоволень. Клопоти не почалися із започаткування реформ. Що тут є нового, так це правда відносно цих проблем. Але чесні реформатори повинні визнати, що їхня політика також допомагає робити безладдя ще більше безладним. Над усіма тими недостачами старомодний комунізм бодай тримав замкнену накривку, а новомодні „реформатори" хоч і відкрили цю накривку, але недомагань не усувають.

Кожна країна, звільнена від довгорічної диктатури, переходить часто болючі клопоти. Ще жодна комуністична країна не показала, як це оминути. А деякі некомуністичні країни вже це показали: Еспанія після 13-річної диктатури Франка, переходила всі ці клопоти, що їх бояться комуністичні реформатори: безробіття (яке все ще виносить 20 відс.) — інфляцію (тепер нижче 5 відс. і постійно зменшується), демонстрації робітників, наркотики, націоналізм басків. Та не зважаючи на ці клопоти — Еспанія стала сьогодні демократичною країною.

Щоб комуністичні головачі змогли вповні реформувати свої комуністичні країни, вони мусять визбутися недовір'я Маркса до вільного ринку, однопартійної системи Леніна та поневолювання сильнішими народами — слабших. А це в першій мірі відноситься до росіян, а далі, сербів, поляків, чехів.

Щойно після усунень цих недоліків, комунізму, можна буде перепровадити повну перебудову всіх комуністичних країн — держав — так пишуть західні економісти.

Та ми твердимо, що комунізм — це нежиттєва система — і їй не поможуть жодні реформи. Вона засуджена на смерть — і раніше, чи пізніше, — вона загине.

Євгенія Бойко-Дімер

ШАПКУ ЗНІМИ

Кілька років тому в пресі появилося повідомлення про те, що в Лондоні спорудили пам'ятник жертвам кривавих сталінських репатріяцій. Він зображував собою хрест у горизонтальному положенні з фонтаном в центрі. На мене, яка багаторазово зазнала переслідування, зв'язані з насильним повертанням совєтських громадян на батьківщину, ці рядки зробили настільки велике враження, що я написала вірша, надрукованого в свій час на сторінках однієї з еміґрантських газет. Він починався словами:

Сьогодні ми в сквері,
зібравшись гуртом,
Вшануймо низеньким
поклоном
Нещасних, що йшли на
Голготу з Хрестом.
Вклоніться доземно ви
перед хрестом,
Величним хрестом із
бетону...

Через деякий час прочитала, що пам'ятник знищили вночі невідомі особи. Пізніше він був змінений іншим.

Коли недавно мені трапилась нагода побувати в Лондоні, я вирішила обов'язково оглянути це місце і знайшла його майже поруч з музеєм Вікторії і Альберта в невеликому трикутному сквері з живою огорожею і молодими кипарисами. Надіюсь, що про цей пам'ятник буде цікаво дізнатися докладніше читачам, а особливо тим, котрі самі до глибини душі відчули на собі переслідування совєтського уряду та його союзників. У багатьох з них родичі, знайомі і сусіди стали жертвою ганебного для всього гуманного світу і всього людства договору, підписаного в Ялті. А ті, що врятувалися, повинні були в часи цього страшного полювання людини на людину переховуватися у лісах, звіриних норах і печерах. Навіть німці, їх колишні поневолювачі, допомагали, переховуючи переслідуваних.

Непорушно стояла я перед скульптурою. Звичайно, існують пам'ятники більші розміром і заміром і величавіші, але для мене він був незабутнім видовищем: на землі — коло з темночервоної цегли з білим хрестом із цементу. В центрі такий же білий п'єдестал, а на ньому вісім з'єднаних між собою чорних голів з металу. Вся споруда трохи вища семи фунтів. На західньому боці її, на самому краї лежачого хреста, знаходиться надпис:

„Ця скульптура була урочисто відкрита єпископом Фульгамським другого серпня 1986 року. Вона поставлена замість пам'ятника, що був відкритий єпископом Лондону шостого березня 1982 року і пізніше знищений вандалами, для яких правда є нестерпна".

А ось зміст надпису на північному боці: „Точно в 11:20 год. ранку по Ґрінвічському меридіяну тінь від скульптури досягає каміння за цегляним колом".

Мені самій не вдалося в цьому переконатися, бо це був туманний травневий день, типовий для столиці Великобританії.

Мене вразив вираз облич скульптури. Більшість з них — слов'янські. Скульпторові вдалося правдиво зобра-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО „ХМАРИНКИ" НА ОБРІЇ О-КИ

Сердечна подяка авторці за ці „хмаринки". Пливуть вони, а як далеко і коли зупиняться невідомо. В надокучливі години самітности ці „хмаринки" через поважний вік або хворобу згадують своє минуле життя серед української громади, якій в свій час віддавалося по своїх спроможностях, а прийшла „зима", замело дороги і ніхто не згадає чи живуть ті „хмаринки", і як живуть, де вони, може щось потребують? А „хмаринкам" часом лише треба теплого слова, щоб розтопити той лід, що заморожує їх останній подих. Життя невблаганне. Не можеш бути корисним громаді, не можеш дати собі ради — зійди з дороги! І претенсій ні до кого, навіть до своєї родини „хмаринки" не можуть мати.

В Америці є старечі будинки з обслугою, можливо добрі для американців, а наші люди губляться в них. Вони мають інші зацікавлення, бо з ними виїхали на еміграцію і жили ними весь час. І невидно тих „хмаринок" ніде! Бо на то є багато причин: брак засобів транспортації, фінансове обмеження, бо живуть лише з пенсії, а ті, що в старечих домах і зовсім обмежені, мають приступи хвороби та інше; отак і доживають свого віку, просячи Бога, щоб скоріше забрав їх. А якби вони мали можливість за допомогою громади по своїй змозі продовжувати свою активність і бути присутніми на сходинах чи інших імпрезах, а організації не забували про їх членство і користали досвідом старших колег, то та старість не була б дошкульна.

На майбутнє треба таки серйозніше подумати про „хмаринки на обрії", бо ті, які ще повні сили і снаги сьогодні, за деякий час також стануть „хмаринками" чи з тисячами долярів чи без них: доля їх буде однакова.

Наталія Кібець
Міннеаполіс, Мінн.

СИНОВІ

Тобі мій сину лист пишу,
Пробач, сльоза упала
Я доживаю ці роки.
Що весна накувала.

Все виглядаю я тебе
Та, мабуть, не діждуся,
А все за доленьку твою
Я день і ніч молюся.

Тобі ж я серце віддала,
Піснями сповивала,
Твоя доріжка поросла
Додому не прослалась.

Та вірю я, що ти прийдеш,
Калини наламаєш,
І мов кривавими слізми
Мій хрест ще увінчаєш

ПРИВІТ З УКРАЇНИ

Хай ці рядки, мов ключ пташиний,
За океан летять, моря...
Свою любов, привіт уклінний,
Шле українська вам земля.

Шле слово тепле, материнське,
Своїм синам в чужі краї,
Коли ж ви плем'я українське,
Зберетесь у своїй сім'ї?

Хай завжди у важкі хвилини,
Тараса дума сил дає,
Хай рідна пісня завжди лине,
В чужеє небо, — не своє.

Не забувайте дітки матір
Співайте рідних ви пісень,
Ви вернетесь у рідну хату
Я вірю, що настане день.

Недавно один із читачів „Свободи" переслав два вірші з України, що їх сьогодні друкуємо. — Ред.

ПРЕДСТАВНИКИ 16-ОХ опозиційних партій в Чіле заявили, що вони висунуть у президентських виборах одного узгідненого кандидата, побачивши, що сконсолідовано вони можуть досягнути перемоги, як це було, наприклад, під час плебісциту. Президентські вибори в Чіле відбуватимуться в жовтні 1989 року. Християнсько-демократична і Соціялістична партії відмовились від ідеологічної боротьби і постановили усі зусилля звернути на привернення демократичних свобід в країні шляхом масової участи в голосуваннях. Останній плебісцит, який приніс перемогу, спричинився до стабілізації політичних відносин між партіями і створення коаліції. Покищо кандидата на президента ще не названо, але загально припускають, що ним буде керівник Християнсько-демократичної партії Патріціо Айльвін. Урядова партія також ще не вирішила чи її кандидатом буде далі ген. Августо Піночет.

Микола Щербак

„ІКОНОСТАС УКРАЇНИ"

V.

Дівчата переходять із запаленим свічником і терновим вінцем. Чути голос Янгола:

Поспішаймо на прощу святу
До прославлених свідків. А ти,
Мати Божа, свій люд урятуй,
Щоб німий його лемент утих.

Як мистець, Віра Вовк послуговується фолкльором, багатством народної пісенности. В цьому творчому єднанні зроджується слово нової пісні-благання до Почаївської Божої Матері:

Ой, зійшла зоря та вечорова,
Над Україною стала.
Стогне від копит поле й діброва,
Суне темна потала.
Довколо храму — хмара ворожа,
Потече кров без провини:
„Ой рятуй, рятуй, Матінко Божа,
Люд хрищений твій гине!"
Ой, вийшла з вікон срібнориза,
Зірницею зазоріла:
Свій люд сховала в мантії брижах,
Орді вертала стріли!

Прикінцеві розділи містерії „Іконостас України" зображують українські собори, за образним висловом поетеси, — неоціненні кам'яні клейноди України! **Скільки співів прогуло в Чернігівському соборі, скільки гарячих молитов прошепотілось, скільки дум надумували людські** чола! Із собору починалося кожне діло, що мало увійти до історії і що володіло людськими душами! Безсмерттям віє з каменю, безсмертя випромінюється від побляклих фресок, від іконостасів, де вже давно затих чернечий гул...

А церкви, а українські святині, в яких свічки сльозами скапали! Де вони? Чого й навіщо їх розвалили? Щоб затерти сліди української історії?.. Журно похилила чоло Вознесенська церква в Чорткові. Зі сльозами споглядає на її руїни чабан. Його слово кров'ю обливається:

Дивишся
темними ямами —
хто тобі очі виколов?
Киваєш похилим хрестом —
довкола в лопухах
сині дзвоники дзвонять,
кози пасуться.
Але Спас є!
Всі поля в багряниці маків
З-під зелених могил довкола
виростуть свічники,
навіть коли з твоєї парафії
ніхто вже не залишився,
коли іконостас порубали, щоб натопити піч,
дзвін стопили на кулі,
а з кивота зробили пташник.
Кричиш зашитими губами:
Спас є!
І прийде Великдень!

І от і фінал! Чи ж то фінал? Поетеса в „Іконостасі України" показує Стіну Нерушиму — Оранту з Софіївського Собору в Києві.

З молитовно піднесеними руками народ, створюючи живий іконостас, молиться:

Стіно Нерушима! Вже тисячу літ
підносиш руки нетлінні:
очі світяться жахом,
а губи в мовчазнім молінні.
Скільки наїзників серед храму
німіло перед твоєю красою,
а яничари билися в груди
перед тобою.
Скільки лихоліть перекотилося
по твоїм серцю, Оранто!
Негоди його стиснули
колючим вінцем аканту.
Довгі століття кришилися
під твоїми стопами:
дудніла в ранах земля,
котився стогін степами.
Але ти — Стіна Нерушима,
а ми твій народ, синьошата!
Під твоїм омофором —
наша хата.
Не дозволь, щоб чорна рілля далі двигала
жорна долі,
вже наплакали очі повні відра
чорного болю.
Випроси в свого Сина
дар чудесний,
щоб по страстях засяяв для нас
день воскресний!

Давно вже українська література не чула такого, сильного національно-мистецького слова, як його сказала Віра Вовк! Давно вже українська література не мала твору такого сильного звучання і такого широкого мистецького виміру, як „Іконостас України", що охоплює всю живу історію українського народу! Вагу твору додають ще наші українські мистці своїми кольоровими картинами: Зоя Лісовська — „Богородиця" та „Страсті", Марко Зубар — „Скорбна Мати" та „Богочоловік", Юрій Соловій — „Розп'яття", „Христина Вероніки" та „Різдво".

Кінець.

Марійка Лисяк

(З приводу грядучого Вечора за її заслуги для театру та громади)

Від якогось часу прийнявся у нас на Північно-американському континенті і взагалі у цілій діяспорі добрий звичай ушановувати наших заслужених людей за їхнього життя. Приємно бо людині почути про себе, що вона з своєму житті зробила для своєї нації. Цією нотаткою хочу одну таку заслужену особу спершу психологічно приготувати. Цією особою, заслуженою для нашої культури, докладніше — для нашого театру, є Марійка Лисяк.

Артистка М. Лисяк

Сімнадцятирічною панною Марійка Ляскович із Монастириськ, прямо із шкільної лавки, вступає в 1933 році до театру Яреми Стадника саме в час найбільшого розквіту цього театру. Тоді то в репертуарі театру, поруч народних п'єс, цілого ряду монтажів слова, пісні й танку, були музичні комедії й оперети, такі як „Жабуриння", „Подружжя в двох мешканнях", тексти Лужницького, музика Балтаровича, „Орлов", „Жайворонок", Періна", „Доріна" та інші, не згадуючи п'єс „Чортиці" Шенгера та „Цілунку перед дзеркалом" Фолора.

Марійка Ляскович (теперішня пані Лисяк), заки стати членкою Оперного театру у Львові, головним чином у Відділі драми, була ще в інших українських пересувних театрах Галичини — Йосипа Стадника, в „Промені" під мистецьким керівництвом Комаровського, в Театрі ім. Миколи Садовського під адміністративним керівництвом Карабіневича. Тут вона виконувала головні ролі як у драматичному, так і в музичному репертуарах. Її акторський ріст був подиву гідний. У швидкому часі вона стала акторкою першого положення. На допомогу її непересічному талантові ставав її милозвучний голос і зовнішній вигляд, тобто те, що в театрі називають сценічною появою чи апарицією.

До ролей, — пригадую собі, — ставилась серйозно, дуже солідно до них приготовлялась і не лише дбала, щоб максимально себе виявити на сцені, але також їй дуже залежало, щоб і її партнери оправдали себе на сцені.

Не забуду, як одного разу мені доручено заграти ролю Шірца, адвокатського конціпісита, дивака в „Цілунку перед дзеркалом". Марійка в цій п'єсі виконувала одну з головних ролей. Актор, що грав ролю Шірца (Ігумен-Іваницький) несподівано відійшов. З уваги на велику обсаду, вільних акторів не було, а якщо б роботи переобсаду — не гірше, ніж тільки один „доскакус". Роля Шірца велика, тож багато тексту, а до „Цілунку" було лише 24 години. Пані Марійка, помітивши мою стурбованість, сказала: „Не хвилюйся, чей без проби не йдеш на сцену, а втім Шірца ти бачив і маєш його 'на слуху': крім того і я ще з тобою перейду цілий примірник у вірі, що все буде гаразд". — Тоді я собі пригадав стару мудру сентенцію — „Справжнього друга пізнати з біді". Та це так, між іншим, про Марійку як людину, що не лише переживає з другою людиною, але є готовою їй допомогти в прикрій ситуації.

З успіхом вона виступала в музичному репертуарі — крім згаданих — „Доллі", „Маріца", „Гейша", „Циганське кохання", „Схоплення сабінянок", „Паганіні" й інших. Голос Марія Лисяк школила в Іванни Приймової та проф. В. Качмара. З її ролей у драматичному репертуарі варт згадати: „Ой не ходи, Грицю...", „На перші гулі", „На полі крови", „Легкодух", „Найкращі хлопці з Дивізії", „О ців до другої години", „Недосяжні". Марійка Лисяк мило згадує роки 1939 до 1944, які їй проминали в стаціонарних театрах Львова — у Театр ім. Лесі Українки та в Львівському Оперному. За тим періодом її театрального життя вона жаліє, за ним тужить.

Весною 1944 року артистка виїжджає зі Львова з „Веселим Львовом" під керівництвом Зенона Тарнавського, обслуговуючи табори наших робітників у Німеччині.

Після Другої світової війни осідає в Ашафенбурзі в Німеччині, працюючи в Таборовому театрі під керівництвом Ярослава Рудакевича.

У ЗСА в самих початках працює вона у відновленому „Веселому Львові" пісенькаркою, виконуючи ряд ліричних настроєвих пісень, як також пісеньок із репертуару легкої танкової музики наших композиторів — О. Курочка, В. Тритяка, Ю. Лаврівського, Ірини Чуми, Недільського, Безкоровайного, до текстів Богдана Дуфти-Нижанківського, Масляка, О. Лисяка й інших. Згодом як акторка працює в „Театрі в п'ятницю" під мист. кер. В. Шашаровського від заснування театру (1963) до 1971 року. Поруч того вона — солістка Хору „Кобзар", у 60-их роках працювала дикторкою в „радіо-годині УВФ" у Філядельфії. За нею — численні гостинні виступи на „Союзівці", в Ню Йорку та в інших містах Америки і Канади.

У Марійки Лисяк не було ролі, щоб вона її не любила, та все ж найбільш їй до вподоби, до серця припала роля Наталки з невмирущої „Наталка Полтавка". У роздумах про театр артистка часто пригадується мені як Наталка, на відкритті „Театру в п'ятницю". Наче чую її милозвучний голос. Бачу й чую, як грімкими оплесками викликає її публіка ще раз вийти на авансцену, щоб привітати її квітами.

Марійчину тугу за театром, її задушевне бажання свого часу представила Л. Бура (Лідія Бурачинська) в „Нашому житті", пишучи: „Хоч один раз ще виступити в Львівському театрі — хай у ролі старухи, хай у найменшій ролі, але ще раз станути на дошках рідного Львівського театру...".

У суботу, 29-го жовтня ц.р., о годині 6-ій вечора, у театральній залі Українського Освітньо-Культурного Центру у Філядельфії, відбудеться Вечір, присвячений Марії Лисяк, для відзначення її понад 50-літньої театральної праці, як також понад 40-літньої громадської діяльности.

У Вечорі, крім неї, виступлять її товаришки й товариші по сцені: Віра Левицька, Іванна Кононів, Володимир Шашаровський, Ярослав Пінот-Рудакевич, Євген Курило та піяністка Лілія Бульба. Вечором проводитиме Люба Сілецька, голова Відділу ОЖ ОЧСУ.

Яр Климовський

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД зложили:**

VIII — 88

200.00 дол. Мирон Бучак,
100.00 дол. Роман Барчук,
75.00 дол. Ярослав і Анна Кравчук (з нагоди 1000-ліття Християнства в Україні та 74-ліття Блаженнішого Кардинала Любачівського),
по 50.00 дол. Мирослав і Люба Прокоп, Юрій і Христина Свищук,
по 30.00 дол. о. Крил. Ярослав і Олександра Шуст (у пам'ять бл. п. Ліди Смик),
по 25.00 дол. д-р Ірена Гребеняк (замість квітів на могилу бл. п. Стефанії Балко), Люба Чолган, (на будову музею і бібліотеки в Римі), Антоній Колтунюк, Михайло Куриляк (у пам'ять бл. п. Осипа Петровича на Студіон в Римі), Мирон Захаріясевич, В. Клос, Микола Барицький, Лев і Стефанія Семущак (на будову музею і бібліотеки УКУ в Римі), Юрій Лубінецький, Наталія Стефанишин (у пам'ять бл. п. інж. Стефанії Пушкар), Петро Кіра, Степан Гук, Микола Борецький,
по 20.00 дол. Роман Кухта, Франко Шатинський, (на будову музею і бібліотеки УКУ в Римі),
16.00 дол. Н. Н. — Канада,
10.00 дол. Зеновія Воробець,

На радіопередачу „Голос Української Діяспори" зложили:
100.00 дол. „Самопоміч" Фед. Кредитівка в Ню Йорку — (місячний даток),
50.00 дол. Дарія Кузик,
30.00 дол. Слава Гнатів.

549.00 дол. — зі збірки Українського Патр. Товариства — Відділ в Баффало, Н. Й. — переслала Оксана Бережницька — голова Відділу.

На релігійні книжки для Українців в Східній Европі зложили:
по 50.00 дол. Мирон Бучак, Дарія Кузик,
20.00 дол. інж. Юліян і Олена Головчак,
10.00 дол. д-р Романа Навроцька,

збірки в Детройті, Мі. — від квітня до серпня 1988 — збирала Надія Кунинська.
Зложили:
250.00 дол. Теодозія Богонович (в пам'ять мужа бл. п. д-ра Володимира Богоновича,
25.00 дол. Дмитро і Люба Басько (замість квітів на могилу бл. п. Анни Бойко).

Замість квітів на могилу бл. п. Марії Ляш-Маційовської зложили:
по 25.00 дол. Микола і Надія Кунинський, Богдан і Олена Сторожук,
по 20.00 дол. Адріян і Люба Блюй, Богдан і Анна Дудун, Богдан і Ірина Левицький, Ярема і Стефа Присяжнюк, Ольга Несторович, Іван і Катерина Сливка,
15.00 дол. Василь і Ліда Колодчин,
по 10.00 дол. Теодозія Богонович, Волтер Брунек з дружиною, Юрій і Леся Бараник, Марія Воскрес, Володимир і Ольга Гриньків, Михайло і Ольга Ніньовський, Юрій Стасів, Стефан і Ольга Юрків,

---

Збірка Українського Патріярхального Товариства в Лос Анджелес, Кал. — на „Український Рим" — переслав Зенон Захаріясевич — голова Відділу
зложили:
300.00 дол. П. Завянська,
250.00 дол. О. Баранецька,
по 100.00 дол. З. і В. Захаріясевич, Т. і О. Козбур, В. і А. Корінь, Б. Костів, Б. Саврас, Т. і Л. Стельмах, І. Тимків, І. і С. Шашкевич,
по 50.00 дол. П. і М. Бучинський, Б. і А. Микитин
по 25.00 дол. В. Божик, С. Костів, М. Михалішка, Ю. і А. Раковський, А. Скробко,
по 20.00 дол. П. Гриновські, О. і Л. Долинюк, М. Довгенко
по 10.00 дол. Л. Кескі, Т. Чой.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No. 23-7380645.

Чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd. • Philadelphia, Pa. 19117

Шукачі пригод

(Закінчення зі стор. 1)

велике здивування довідуємося, що у обох „ковбоїв" широковідомі українські родини.

Петро Ткач — це внук добре нам усім відомого літературознавця і письменника проф. Дмитра Нитченка, а брат Юрія Ткача, що є молодим українським видавцем в Австралії, який перекладає перлини української літератури на англійську мову та їх видає у своєму видавництві „Байда".

Петро однак по званні інженер хемії, а останні два роки працював у фабриці Форда в Мельбурні. В тому напрямі шукає тепер і тут праці.

В Оріона Яськевича — славний дідо, старшина Української Дивізії УНА Сава Яськевич, а батьки його завзяті пластуни, в пластовій станиці у Мельбурні. Він сам закінчив студії математики і науку про компютори і йому тепер 27 років.

Оба молоді „шукачі пригод" вже мали, як розповідають декілька інтерв'ю по різних місцевостях. Петро купив авто і вони ним розїжджають і, як кажуть, „розглядаються".

Подивляємо у наших молодих готей пригодницьку „жилку", а ге радіємо що приїхати їх тут на невідоме завтра спонукало їх саме українське середовище, яке для них стало найважливішою ціллю життя. Прощаючись із ними із бажаннями успіху маємо однак одне застереження, щоб вони краще вивчили українську мову, коли так гаряче бажають жити в українському середовищі.

ПІСЛЯ ОСТАННІХ ОПИТІВ губернатор Майкл Дукакіс виступив з дуже емоційною промовою у своєму місті, Бостоні, заявляючи, що може він і є тим „андердоґом", але республіканці ще трохи завчасно починають святкувати свою перемогу. Демократи натомість всю свою увагу приділяють на те, щоби переконати виборців Тексасу голосувати за ними.

Українська Вільна Академія Наук у США

повідомляє, що

на 1989-90 академічний рік із

СТИПЕНДІЙНОГО ФОНДУ

ім. світлої пам'яти видатного вченого-професора, доктора

Антона Степановича Синявського

буде виділино

дві або три стипендії по 1500 дол. кожна

для студентів — кандидатів на науковий ступінь доктора (graduate student) **або молодих науковців із українознавчих дисциплін: історії, археології, економічних наук, мови і літератури.**

Аплліканти мусять бути горожанами або сталими мешканцями США або Канади. Вони повинні надіслати:

1. Автобіографію
2. Копію академічного свідоцтва з університету (Graduate School)
3. Листа-рекомендацію від свого академічного дорадника (Academic adviser)
4. Листи-рекомендації від двох професорів, які добре знають академічну або наукову роботу аплліканта.

Конкурс відбуватиметься **з 20-го жовтня 1988 р. до 20-го січня 1989 р.**

Зголошення надсилати:

PROF. WASYL OMELCHENKO
Ukrainian Academy of Arts and Sciences
206 West 100th Street, New York, N.Y. 10025. U.S.A.

Микола Руденко — гість Чикаго

Недавно чикагська громада мала нагоду вітати колишнього в'язня совєтських концтаборів, який тепер поселився у ЗСА, голову Української Гельсінкської Групи в Україні, а тепер голову Закордонного Представництва УГСпілки Миколу Руденка, який приїхав до „міста вітрів" на запрошення Об'єднання Українських Жіночих Організацій Чикаго й околиці, щоб принести свіжий подих рідної України та поділитися своїми думками, поглядами й переживаннями.

Перше привітання відбулося в одній із конференційних заль летовища О'Гера, де представниці Об'єднання зустріли його щирим серцем, теплим словом голови Об'єднання Анастазії Хариш і квітами, які вручили письменникові чотири маленькі дівчинки зі садочка „Дзвіночок". Крім того гостя вітали о. митрат Маріян Бутринський, інж. Орест Бараник (УККА, відділ Іллиной), Оля Кололій (ОЖ ОЧСУ), Ореста Яримович (УЗХ) і проф. Василь Маркусь.

Ознайомившись із заздалегідь накресленою програмою побуту в Чикаго, Микола Руденко з охотою погодився взяти участь у поїздці до столиці стейту Іллиной Спрінґфільду, де наші ієрархи архиєпископ УПЦ Константин і єпископ УКЦ Іннокентій, ЧСВВ, пастор Українського Баптистсько-Євангельського Об'єднання Олекса Гарбузюк, представники ювілейного Комітету Тисячоліття Християнства в Україні, відділ Іллиной, на чолі з головою Романом Мициком, голова місцевого відділу УККА д-р Мирослав Харкевич, молодь катедральної школи св. о. Миколая та молодіжних організацій СУМА і ПЛАСТ, молодіжний хор „Байда", вірні чикагських українських парафій та інші, були учасниками спільної сесії Сенату і Палати Репрезентантів і заслухали резолюції, якими проголошено 1988-ий рік роком Тисячоліття Християнства в Україні. Адвокат Юліян Куляс представив Миколу Руденка, згадав про його боротьбу за національні й людські права в Україні, арешт і звільнення. Члени Сенату й Палати Репрезентантів привітали М. Руденка гучними оплесками, встаючи з місць.

У готелі Марріотт відбулася пресова конференція, що в ній взяли участь представники етнічної преси — білоруської, польської, литовської і жидівської, а також кореспонденти „Голосу Америки", які ще того самого вечора передали інтерв'ю з Миколою Руденком в Україну. Пресову конференцію відкрив Дейвид Рот, зв'язковий для етнічних груп від жидівської Ради, а провадив о. Андрій Чировський.

Центральною подією гостювання Миколи Руденка в Чикаго була багатолюдна зустріч, яку приготовив провід Об'єднання українських жіночих організацій Чикаго й околиці під головуванням Анастазії Хариш, і яка відбулася в авдиторії собору свв. Володимира і Ольги. На зустріч прибули біля 500 гостей, які бажали зустріти цю легендарну постать, що з таким переконанням і завзятістю покинула совєтську комуністичну ідеологію і пристала до групи тих нечисленних, але невстрашимих борців за релігійні і національні права людини, очолившн в Києві Українську Гельсінкську Групу, незважаючи на всі жертви, що їх довелося скласти в ім'я ідеї.

При вході на залю представниці Об'єднання Марія Юзефович (колишня голова) й Анастазія Хариш (теперішня) привітали Миколу Руденка хлібом і сіллю та під оплески привітань, пошани й захоплення присутніх супроводили його до почесного стола. Розпочалася програма вечора. Його відкрила А. Хариш. Вона передала провід у руки Анни Кузик, заступниці голови Об'єднання і представниці 12-го Відділу УЗХ. На початку студентка Рая Карасійчук прочитала уривки з поеми М. Руденка „Хрест", а після того А. Кузик виголосила привітальне слово, в якому подала життєписні дані гостя, проаналізувала його ідеологічну сильветку, звернула увагу на глибину його думок, сплетених у рамках поезій, повних символіки, віри, доброти та твердости переконань, що випливають з вдачі поета, бо він не виносить облуди, півправди й забріханости, що їх пізнав у роки своєї молодости, будучи ідейним комуністом. У подарунку передано М. Руденкові мистецьки різьблений інкрустований хрест — символ найсильнішої його поеми „Хрест".

Наступною точкою програми вечора було вручення гостеві літературної нагороди, яку призначив йому Український Літературний Фонд ім. Івана Франка в Чикаго ще тоді, коли письменник був в'язнем концтабору в СССР. Церемонію передання почав голова Фонду проф. Адам Антонович короткою промовою, а нагороду вручила Леся Мудра, прочитавши при тому один з віршів М. Руденка.

Кульмінаційною точкою зустрічі був виступ гостя. Він згадав, що коли під час офіційної візити в 60-ті роки в ЗСА ходив біля будинку УВАН в Ню Йорку, то вже тоді усвідомив собі, що Батьківщина й діяспора — це одна сила й один дух, які себе взаємно доповнюють і мусять разом жити. Він бачить в еміграції духовну силу, спрямовану на службу Україні й, на його думку, українська еміграція є додатковим гарантом безсмертя України.

Доповідач говорив про наших в'язнів сумління і десятки українських інтелігентів, які мають громадянську відвагу (яка неспівмірна з вояцькою відвагою!) постійно стояли в обличчі небезпеки, щоб тільки живою залишилася ідея. Він підкреслював, що треба боротися не тільки за право людини, але й за право нації жити вільним життям. „Збирайтеся в єдину силу! — закликав він. — Будьте готові!". Щодо русифікації, особливо трагічного стану нашої мови в Україні, Руденко твердив, що її можна врятувати тільки літературних словом, бо коли є література — нація не загине! Руденко вказав на те, що міста України є адміністративно русифіковані, вони не є українські, але „народна стихія — українська!".

Ось декілька думок, що залишилися нам чітко в пам'яті з тієї першої зустрічі з Миколою Руденком. Більше проблем заторкнули питання і відповіді на зустрічі у вужчому колі представників громади для взаємного обміну думок.

У суботу, 14-го травня, Управа Об'єднання УЖО гостила Миколу Руденка скромним полуденком. Тоді ж була нагода передати йому подарунки та офіційно подякувати за те, що прийняв запрошення і прибув до Чикаго. Речником Об'єднання була Орися Гарасовська.

Того ж дня о годині 4-ій по полудні знову зібрався гурт кількадесяти людей, щоб неофіційно погуторити з цією винятковою людиною, обмінятися думками, дістати відповіді на питання, які турбують нашу еміграцію. Гість поділився своїми передбачуваннями майбутньої долі Совєтського Союзу, а в тому й України й вказував на завдання в даний час української діяспори. Розмова була цікава, особливо, коли в ній із зацікавленням брали голос молоді люди. Та була вона, радше, приватного характеру.

У неділю, 15-го травня, Микола Руденко їздив на зустріч з нашою громадою у Мілвокі, а в понеділок поїхав до Клівленду.

В загальному, дні побуту Миколи Руденка в Чикаго були повні душевного збудження, бо його візія недалекого майбутнього зродила надії на краще завтра.

Н. Н.

ІНША ОРГАНІЗАЦІЯ

У звідомленні „Петро Рубан у Філядельфії" („Свобода", ч. 194 з 12-го жовтня) назву організації, яка провела цю зустріч, слід читати філядельфійський Комітет Оборони Національних і Людських Прав України **(ФКОНЛПУ). — Ред.**

Шапку зніми

(Закінчення зі стор. 2)

зити емоції людей: дитяче перелякане личко, два жіночі обличчя, решта — чоловічі. Одне з них під козацькою смушковою шапкою. У них — то жах і безпорадність, то обурення. Хто були вони, ці безталанні, котрих обманом чи силою вивезли до Совєтського Союзу? Українці, росіяни, поляки, калмики, татари й інші національності — всі ті, хто мав нещастя народитися совєтським громадянином. Яка ж доля чекала їх на батьківщині?

Могили їх в тундрі, де
люта зима,
Де виють вовки
нетерпляче...
І лондонський сірий
бездушний туман,
Немаче збагнувши брехню
і обман,
Журливими краплями
плаче...

У сквері біля лавок мерехтіли, як цяточки блакитного неба, волошки, росли декоративні кущики з жовтими суцвіттями. Я дозволила собі розслабитися і сісти, але минуле шквалом нахлинуло на мене, спогади якось зненацька боляче різнули душу...

Ось я сама з труднощами пролізаю з табору Ді-Пі під колючими дротами, рятуючись від репатріяції. Мені навіть запахло зігрітою на сонці сосною і чебрецем глухого баварського лісу, наповненого стрекотанням цикад. В ньому я натикаюсь на групу також переслідуваних людей, які розмовляють моєю рідною мовою. Під навісом з простирадла, розтягнутого між гнучкими гіллями, що нагадує церковний купол, йде Таїнство Хрищення. Малесенька, ще червоненька людина стукає ноженятами і щось невиразно бубонить під молитву священика. І цьому невинному створінню, котре народилося вільним уже загрожує поневолення, або смерть. А мати, яка ще не зовсім окріпла після пологів, лежить на ковдрі на траві, милуючись своїм немовлятком. Мене об'єднує з нею хвиля взаємної симпатії: я — вагітна в кінці останнього місяця, і мій страх і переживання не тільки за себе, а за ще ненароджене моє дитятко, що не сьогодні-завтра з'явиться на світ Божий...

Баварський ліс зникає — я бачу видачу козаків і їх родин в Лієнці: духовенство, Богослуження, хоругви і неозброєні люди моляться в кільці солдатів і танків. Їх хапають, б'ють прикладами, силою заштовхують на вантажні авта. Збожеволіла мати зі словами „Ми підемо до Боженьки" топить своїх малолітніх діточок в річці і сама щезає в бурхливих хвилях. Люди вішаються, перерізають собі вени, на ходу викидаються з вікон товарних вагонів — лише не попасти б у руки совєтчиків на нестерпні муки. І це діється по всій Німеччині, по всій Европі. Матерів розлучають з дітьми, жінок з чоловіками, часто іноземцями... Жах огорнув мене від спогадів. За що ж їх посилали на смерть? В яких гріхах вони обвинувачені? Майже ніхто з них не співпрацював з ворогом. Вони голодували по таборах для військовополонених та на каторжній праці на фабриках і у „бауерів". Їх карали лише тому, що вони — свідки того, як живуть люди на Заході...

Не пам'ятаю, як довго я сиділа в сквері зі своїми невеселими думками. Згадавши, що ще не прочитала інші написи, я встала і на південному боці пам'ятника знайшла ім'я скульптора: Анжела Коннер, а на східньому — такі рядки:

„Цей пам'ятник споруджений членами всіх партій двох палат парляменту і багатьма іншими співчуваючими в пам'ять незлічених невинних чоловіків, жінок і дітей, які були репатрійовані, кинуті до в'язниць і згинули від рук комуністів після закінчення Другої світової війни".

„Пам'ятник споруджений членами двох палат парляменту...", і я здала собі справу, яке він має велике значення. Це — епілог трагедії, яка була після війни в архівах під вжитим в переносному зрозумінні словом „кілювання" (тип кари для моряків за велику провину: їх прив'язували до канату і тягнули під водою під кілем корабля). Хоч ніколи не буде змита зі сторінок історії ганебна пляма жорстокостей, які були заподіяні під прапором Великобританії, все ж це вже велике досягнення. Це — признання власної вини, а значить і каяття.

Але чому ж все ще до цього часу мовчить Америка? Чому ж ще всі документи, що стосуються цієї трагедії, у З'єднаних Стейтах Америки засекречені?!

Повіяв вітрець над сквером, і наче „Реквієм" журливо заспівали дроти. Знялася зграйка голубів над скульптурою, ніби відлетіли душі загублених праведників.

Перехожий! Якщо ти чесна людина, зніми шапку перед цим пам'ятником.

БІЛЯ МІЖНАРОДНОГО ЛЕТОВИЩА Леонардо да Вінчі в Римі розбився угандський пасажирський літак з 50-ма пасажирами на покладі і залогою. Кілька осіб вдалося врятувати з горіючого літака, але покищо не відомо чи в вони переживуть тяжкі поранення. Літак типу Боїнг-707 вже приземлювався на згаданому летовищі і раптом впав й загорівся близько до стартової доріжки. Розламавшись на три куски, літак загорівся і клуби диму та полум'я піднеслись високо вгору. Покищо не відомо, що було причиною катастрофи.

Усе віддав своєму народові

12 вересня ц. р. після тяжкої хвороби на 94-му році життя відійшов від нас визначний мистець-маляр св. п. Володимир Мошинський. Наше мистецтво зазнало непоправної втрати. Володимир Мошинський належав до числа наших найстарших і найавторитетніших іконописців у розсіянні. Почавши свою мистецьку діяльність ще в двадцятих роках, він все своє життя пов'язав з розвитком і ростом українського мистецтва.

Народився наш мистець 18-го червня 1895 року в селі Гурбові на Волино-Подільській височині. Малярства вчився в Москві від кращих малярів того часу, а згодом у Київській іконографічній школі. Під час Першої світової війни служив офіцером в російській армії, а в роках 1917-1920 боровся в рядах українських збройних сил. В еміграції в Ізмаїлі, в Румунії, почав він вперше працювати професійно в галузі малярства. За роки 1921-1949 В. Мошинський розмалював 25 церков, виконавши сотні релігійних образів. Не зважаючи на свою експресивних натуру, він вже тоді став видним як талант рівномірний без особливих поривів, а його картини були сповнені життєдайною красою і спокоєм.

У 1950 році мистець разом з родиною переїхав до Канади й осів в Монтреалі. Тут з запалом продовжував працювати в ділянці монументального мистецтва. Росмалював ще сім церков, а серед них римо-католицьку церкву святих Кирила й Методія в Лизбон Фоллс у стейті Мейн.

Не зважаючи на великі здобутки в монументальному мистецтві, де В. Мошинський прояви в велику дозу документальности, точности, він по своїй природі портретист. У цій галузі мистець виявив сильні й глибокі прикмети свого таланту, досвіду та майстерности. Він виконав понад сотню портретів, а між ними — портрет югославського короля Олександра, портрет Батлінера, президента парляменту Ліхтенштайну й портрет американця Ловелла Томаса, відомого піонера радіомовлення й творця сінерами. Цей портрет наш мистець малював у 1977 році на замовлення для Денверського університету. Портрет Ловелла Томаса фахівці мистецтва вважають шедевром В. Мошинського.

Ще краще проявився талант нашого мистця в іконі, в основі якої лежить глибока релігійність, дух епохи, монументальність та сильна індивідуалізація окремих постатей. До речі, В. Мошинський був єдиним малярем у цій країні, що виконував свої ікони чеканним (вигравірованим) орнаментом на позолоченому тлі 23-каратовими аркушами золота.

Мав наш маестро також деякі картини із зображенням природи, наприклад, „Осінь". Цій картині притаманна свіжість і гострота сприймання.

До зустрічі славетного Тисячоліття мистець намалював монументальну картину „Хрищення України". У центрі картини В. Мошинського — на підвищенні стоїть князь Володимир Великий. Мистець зобразив його в старшому віці. Дещо нижче від центрального персонажа картини стоїть дружина князя. На образі зображені два митрополити — митрополит Київський Ілярій (українець), що благословляє акт Хрищення Євангелієм, і митрополит Михаїл (грек), що виконує благословення трикирієм і двокирієм. Дальші особи — це два священики й протодиякон. Вони проводять обряд Хрищення. Є ще на картині одна особа — монах, який тримає свічу. Він — символ усього українського монашества, яке ревно ширило Христове світло в Україні й поза її межами. У воді річки Почайни стояли горді русичі (чоловіки, жінки й діти), що з повагою і великою надією приймають нову віру. Зображення в основному просте, але наскрізь вдумливе своїм характером і своїм трактуванням дійсности. Ми є свідками синтетичного образу, що побудований на основах глибокої символіки. Тут видно, що наш мистець схильний також до самоаналізи з прагненням показати внутрішній світ події хрищення й переживань князя Володимира, який виніс у своєму серці складність акту Хрищення й тепер ділиться своїми почуттями з народом. У картині показані й традиційні погляди й те нове, що ми хочемо бачити в дії Хрищення. Композиція й кольорит повністю сприяють пошукам нового.

У 1976 році В. Мошинський разом з дочкою Оксаною (вона добрий мистець, що має своє творче обличчя з нахилом до графічного мистецтва) і сином Юрієм (також мистець з виявами своєрідного світосприймання, підсиленого психологічними мотивами в зображенні життя) задумали до століття стейту Кольорадо (стейт приступив до американської федерації 1-го серпня 1876 року) намалювати цілу низку історичних картин, які б розкривали минуле цього цікавого й гостинного стейту. Над цим проєктом, який став насправді родинною справою, працювали всі троє Мошинські. Їм йшлося, щоб закінчити його своєчасно та зробити дійсно потужним. І так сталося. Губернатор стейту Ричард Леммі проголосив тількищо 1980 рік роком століття Кольорадо й тут несподівано для оточення в галерії Мошинських (вони її заснували 16-го січня 1971 року) відкрито 1-го травня 1980 року виставку історичних малюнків, присвячену століттю стейту. Виставку вже в перших днях оглянуло багато людей. Прийшла туди й особиста секретарка губернатора, яка, оглянувши малюнки, сказала Юрієві Мошинському, що губернатор пропонує перенести виставку до губернаторської резиденції і просить, щоб вона була там від 1-го червня до 1-го липня, бо в цей час резиденція буде відкрита для широкої публіки.

Мошинські прийняли цю пропозицію і малюнки перевезено до резиденції. Тепер уже багато більше народу побачило твори наших мистців і любителі мистецтва широко заговорили про творчу працю Мошинських. Були пропозиції купівлі деяких картин, але мистці вирішили зберегти цілість свого історичного проєкту й поодинці картин не продали.

Влітку 1986 року знову заговорили в офіційних колах Денверу про історичний проєкт Мошинських. Цим разом професор Жес Герн, колишній голова мистецького й гуманістичного відділу Західнього стейтового коледжу Кольорадо, висунув Володимира Мошинського в кандидати на отримання „The American by Shoice Award" від Денверського комітету, що займається відзначенням дня громадянства. Пропозицію підтримав сенатор Деніс Келлагер, і 17-го вересня відбулося урочисте вручення відзначення В. Мошинському. Це мало місце під час бенкету в залі Американського легіону в присутності численної публіки від різних американських громадських організацій. Були на святі й представники української громади — гості В. Мошинського. Голова комітету для проведення свята відзначив у короткому слові якими мотивами керувався комітет, вибираючи В. Мошинського на це високе відзначення. Це ж вперше таку нагороду дано мистцеві, досі її отримували громадські й суспільні діячі.

Важка хвороба й невблаганна смерть обірвала роботу сл. п. Володимира Мошинського над здійсненням його цікавих мистецьких плянів. Всі, хто знав В. Мошинського, збережуть про нього пам'ять як про визначного мистця-маляра, щиру й сердечну людину, доброго приятеля, який все своє життя віддав справі визволення України.

Замість квітів на свіжу могилу проситься посилати датки на видання документальної праці про події Другої світової війни в Україні під заголовком „Бабині яри України", душею якої був сл. п. Володимир Мошинський, і яку опрацьовує його син Юрій. Книга нараховуватиме понад тисячу сторінок друку, вийде англійською мовою та буде присвячена Лярисі й Володимирові Мошинським.

Датки проситься посилати на адресу: George (Juriy) Moshinsky, 2111 E Dartmouth Ave., Denver, Colo. 80210

Володимир Жила

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

УСК Ню Йорк — Гадсон Веллі СК — 4:1

У других своїх футбольних змаганнях за першенство III-ої дивізії Космополітальної Ліги, що пройшли в неділю, 2-го жовтня ц.р., 1-ша дружина УСК-у перемогла Гадсон Веллі СК високим вислідом — 4:1. В цій зустрічі наша дружина вповні перемогла суперників так під технічним оглядом, як і в швидкості, цим разом дописали й стрільці нападу, що вповні використали можливості до здобуття голів. Вже до перерви усківці вели 2:0, що його здобули Бумомаро й Моліна з гарних акцій Соловейка й Коваленка. Після перерви Коваленко з подачі Моліна і Олівейро встановили вислід 4:0. В кінцевій фазі цих змагань суперники зуміли здобути свого почесного голя. Крім згаданих футболістів у складі нашої дружини цим разом виступали Фезер, Нюгоф, Енріке, Нусь, Алвес, Альфонсо, Фреді і Сабальякас. Провідник і тренер Степан Коваленко. Резервова дружина УСК-у перемогла клюб „Ромізія" вислідом 4:2.

С.К.

УСВТ „Ч. Січ" — „Ню Джерзі Амерікенс" — 0:2

У трьох з черги першенських змаганнях I-ої дивізії Ґарден Стейт Ліги Ню Джерзі, що відбулися в неділю, 2-го жовтня ц.р., „Січовики" зазнали першої поразки з лідером дивізії — „Ню Джерзі Амерікенс" „сухим" вислідом 0:2. У звітовій зустрічі у складі нашої дружини бракувало лідера нападу Андрія Бакуна і його брата д-ра Володимира, що виїхали на вакації, як теж чільного оборонця Павлюса, який не зміг взяти участі в цій грі. Брак цих змагунів значно ослабив ланки нападу й оборони. До перерви гості вели 1:0, що його здобув їх чільний снайпер Раферті.

Після перерви „Січовики" активізувалися, провели кілька гарних контратак, але Торій, Брієнза і Ромійо не зуміли успішно використати добрі можливості до здобуття голів. В 75-ій хвилині гості провели чергову акцію в підворіття господарів, з якої знову Раферті здобув ефективного голя, ним і встановив вислід зустрічі 2:0. Крім вже згаданих вище, у складі „Ч. Січі" цим разом виступали Хамуляк, Науменко, Дворський, Брієнза II, Куцина, Джордано, Армур. Провідник і тренер Маріян Хамуляк.

Р. Матківська — найкраща змагунка тижня

Найвизначніша тенісистка УСВТ „Ч. Січ", чемпіонка УСЦАК в 1987 і 1988 роках, була відзначена минулого тижня як найкраща змагунка серед тенісисток середніх шкіл Ню Джерзі. В почитному щоденнику „Стар Леджер" появилася обширна колюмна Джова Новеліно, в якій автор подав докладні відомости з цьогорічних осягів Роксани, а також згадав про вклад тенісових родин Матківських в середньошкільний теніс, особливо Миллбирну. В минулому рясні перемоги приносили Зеня, Оленка й Люба та Ерік Матківські, нині цю традицію продовжують Данило і Роксана. Недавно Роксана здобула звання чемпіонки округи Ессекс й продовжує змагатися в чергових турнірах Ню Джерзі. 29-го вересня ц.р. Роксана перемогла Тамі Шер з Лівінгстону вислідом 6:2, 6:4.

У міжуніверситетському турнірі в змаганнях, що пройшли 26-го вересня, Ерік Матківський, чемпіон Української Олімпіяди і УСЦАК, цим разом зазнав поразки з Адріяном Чіріці (Ферлі Дікінсон) вислідом 1:6, 2:6.

Вісті з України

Київське „Динамо" закінчило свою зустріч з Донецьким „Шахтарем" ремісовим вислідом 0:0. Одеський „Чорноморець" зазнав поразки на виїзді у Москві з місцевим клюбом „Торпедо" — 0:2. Після 22-23-ої рунди в показнику табелі ігор вищої ліги СССР дальше веде Дніпропетровське „Дніпро" (34 точки). Дальші місця займають: Київ „Динамо" (32), Москва „Спартак" (31), Москва „Торпедо" (30). Кияни і „Торпедо" мають в запасі одні змагання. Згідно з дотеперішніми вислідами, саме з цих чотирьох кандидатів визначиться чемпіон футболу імперії.

Інші українські клюби нині займають такі місця: Одеський „Чорноморець" (20 точок — дев'яте місце), Донецький „Шахтар" (20 т., 10-те), Харків „Металіст" (20 т. 11-те).

Українські футболісти на службі імперії

В Олімпійській збірній СССР, що здобула золоту медалю, виступали: Володимир Лютий, Вадим Тищенко, Олексій Чередник (усі з Дніпропетровського „Дніпра"), Олексій Михайличенко (Київ „Динамо"), Володимир Татарчук (військовик, виступає в Центральному Клюбі Армії), Олександер Бородюк (змагається в московському „Динамо") і Євген Яровенко (виступає в „Кайраті", Казахстан).

З інших неросійських футболістів у збірній змагалися: Армінас Нарбековас і Арвідас Яноніс (литовці), Гела Каташвілі (грузин), Сергій Горлукович і Ігор Добровольський. Один із головних тренерів збірної був українець Анатолій Бишовець, колишній чільний футболіст київського „Динамо".

У збірній, що започаткувала виступати в першій рунді ігор за чемпіонат світу, виступають: Безсонів, Кузнецов, Дем'яненко, Рац, Литовченко, Заваров, Протасов, Михайличенко — усі з київського „Динамо". В першій зустрічі із збірною Ісляндії, ремісуючого голя 1:1 для СССР здобув Литовченко. Тренером збірної є українець Валерій Лобановський.

В інших дружинових спортах...

У жіночій відбиванковій дружині імперії, що здобула золоту медалю, виступали такі українки: Валентина Огієнко, Ірина Пархомчук, Ольга Шкурова, Тетяна Сидоренко і Марина Кумиш.

У чоловічій кошиківковій збірній: Олександер Білостінний і Валерій Тихоненко.

З балтійських країн: А Сабоніс, В. Хомічіюс, Р. Куртінайтіс, І. Міглінієкс, Ш. Марчюльоніс, Т. Сокк.

У збірній чоловічої відбиванки, що здобули срібну медалю з українських відбиванкарів, відзначилися: Олександер Сорокалет, Юрій Сапєга, Юрій Чередник і Юрій Панченко.

У жіночій збірній ручного м'яча (гендболу), що здобула бронзову медалю, виступали майже всі українки під проводом тренера Турчина в такому складі: Марина Базанова, Тетяна Горб, Ляриса Карло, Світляна Манько, Наталія Митрюк, Олена Немашкало, Наталя Русначенко, Ольга Семенова, Євгенія Товстоган, Зінаїда Турчин. В чоловічій збірній ручного м'яча виступали: Леонід Дорошенко, Ігор Чумак, Георгій Свириденко, Олександер Коршакевич. Головним тренером був Анатолій Євтушенко.

(от)

У першу річницю смерти св. п. С. Орищина

Рік тому, 8-го жовтня 1987 року, помер у Денвері, Кольорадо, колишній старшина УГА та громадський діяч Степан Орищин.

С. Орищин народився 1-го січня 1898 року у селі Пониковиця Мала повіт Броди. Народну освіту та гімназію закінчив у Бродах. У цій гімназії, де викладовою мовою була німецька, викладачами крім німців, поляків та жидів, були теж українці — науковці і патріоти. Згадаю лише кількох: отець Юліян Дзерович (згодом професор Богословської академії у Львові), отець Софрон Глібовицький, Іван Созанський. Під впливом тих науковців та щирих українських патріотів формувалися світогляд та характер українських студентів, а в тому числі теж молодого Степана Орищина. Науку у гімназії перервала мобілізація до австрійської армії. Степан Орищин воював як австрійський вояк на італійському, а згодом на російському фронтах. Він попав до російського полону і був засланий в околиці ріки Волги. З розпадом російської царської імперії щасливо дістався до рідної Галичини. Тут брав активну участь у Листопадовому Зриві. У рядах Української Галицької Армії у ранзі поручника брав участь у боях з поляками під Львовом та у чортківській офензиві.

Коли затихли гармати наших визвольних змагань, Степан закінчує гімназію матуральним іспитом і вписується на тайний український університет у Львові. Остаточно закінчує Експортівку у Львові у 1930 році. Під час студій він познайомився з Оленою Кричка, з якою одружився у 1926 році.

У невідрадних обставинах польської займанщини не міг дістати працю у своїй професії, а тому відкрив власну крамницю у Бродах. Щодо політичної діяльности, то він співпрацював з ОНДО і брав активну участь у виборах до польського парляменту.

Під час першої большевицької окупації Західньої України працював як викладач у вищих клясах десятилітки.

У 1941 році німці прийшли на Україну, запровадили свою систему правління. Гімназії у Бродах не відкрили. Там була торговельна школа. Степан став викладачем у цій школі.

У 1941-1944 рр. С. Орищин був головою Українського Допомогового комітету на повіт Броди. Такі комітети по повітах розвинули багатогранну акцію. Вони були теж лучниками між німецькою окупаційною владою та українською спільнотою. Ці Комітети до якоїсь міри захороняли українців перед німецьким терором. Степан Орищин, як колишній учень німецької гімназії та колишній вояк австрійської армії, мав усі дані бути головою такого Комітету.

У 1944 році С. Орищин з родиною виїжджає на еміграцію. У 1953 році родина Орищиних прибула до Денверу, Ко., на постійне поселення. Зразу С. Орищин, його дружина та дочка Мушка включаються у громадську працю.

Степан був обраний до Церковної Управи у січні 1954 року, а згодом увійшов до комітету закупу церкви. Для української громади

Св. п. Степан Орищин

працює ще довгі роки, аж до часу, коли поважна та довготривала недуга його дружини забирала весь його час. Дружина померла у 1984 року. Толі С. Орищин був вже у поважному віці, справами громадськими та парафії інтересувався, але не брав активної участи.

Степан Орищин помер на 90-му році життя. Залишив дочку Мушку, трьох синів: Зенона, Бориса та Любомира, 12 внуків та 2 правнуків. Усі вони добре володіють українською мовою.

Степан Орищин був членом 292 Відділу Українського Народного Союзу.

Олександер Лиско